

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

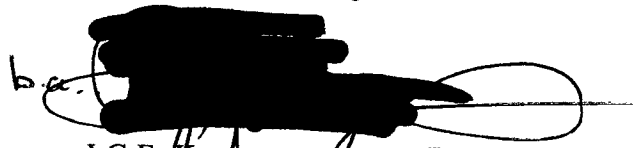
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2575	31 oktober 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 54/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

b.c.
mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal
Kolonel Kn

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2575 d.d. 31 oktober 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

54/95

(Afgesloten 311200B OKT 1995)

Conclusie/voorzicht

De benoeming van een nieuwe Bosnisch-Servische premier, Kasagic, vormt een poging van president Karadzic om tegemoet te komen aan de kritiek op zijn beleid vanuit west-Bosnië. Kasagic heeft maatregelen aangekondigd om zijn controle over de Bosnisch-Servische militaire top te versterken. In dat geval zijn nieuwe conflicten tussen de Bosnisch-Servische politieke en militaire leiding te verwachten.

De Bosnische Serviërs blijven streven naar afscheiding van Bosnië-Herzegovina. Dit is voor de Bosnische regering onaanvaardbaar. Gezien het feit dat ook de Bosnische leiding harde voorwaarden aan de onderhandelingen heeft gesteld, is de kans op een succesvol resultaat van de besprekingen uiterst klein.

Ondanks het feit dat de Kroatische regeringspartij HDZ de recente parlementsverkiezingen heeft gewonnen, zal het resultaat als teleurstellend worden ervaren, omdat een 2/3 meerderheid niet gehaald lijkt.

De Servische weigering om een eerder principe-akkoord over oost-Slavonië te ondertekenen, heeft de kansen op een Kroatische inval in dit gebied vergroot.

Bosnië-Herzegovina

Het parlement van de Bosnisch-Servische "republiek" (RS) heeft een opvolger benoemd voor de vorige week ontslagen premier Kozic. Het betreft de voormalige burgemeester van de west-Bosnische plaats Banja Luka, Kasagic. Deze is, evenals zijn voorganger, lid van de politieke partij van president Karadzic, en zal naar verwachting diens beleidslijn voortzetten, zeker ten aanzien van het vredesberaad. Zoals bekend was Kozic ontslagen omdat hij door Karadzic en de top van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) verantwoordelijk werd gesteld voor het grote terreinverlies dat de VRS de afgelopen maanden in west-Bosnië had geleden. Naar aanleiding daarvan was met name uit Banja Luka en omgeving opnieuw zware kritiek geuit op Karadzic en andere leiders van de RS, die in meerderheid uit oost-Bosnië afkomstig zijn. Waarschijnlijk vormt de benoeming van een premier uit west-Bosnië een antwoord op deze kritiek en een poging van Karadzic c.s. om hun positie in het westelijke deel van de RS te versterken.

Kasagic heeft inmiddels verklaard dat zijn nog te vormen kabinet zich zal concentreren op defensiekwesties en verbetering van de economische situatie. Daartoe achtte hij de opheffing van de boycot van de RS door "Joegoslavië" van wezenlijk belang. Overigens stelde Kasagic te verwachten dat deze boycot op korte termijn inderdaad zal worden opgeheven. Hij onderstreepte dat de militairen bereid moeten zijn alle (door de politiek gegeven) opdrachten uit te voeren en zinspeelde op nieuwe mutaties in de politieke of militaire top van de RS.

Met de door hem genoemde prioriteiten wil Kasagic tegemoetkomen aan de recente kritiek op Karadzic. Hem was namelijk verweten onvoldoende aandacht te besteden aan de verdediging van de RS en aan het levenspeil van de bevolking. De nadruk op de onderschikking van de militaire aan de politieke leiding houdt waarschijnlijk verband met het feit dat het Bosnisch-Servische parlement onlangs vier generaals die nauwe banden hebben met VRS-opperbevelhebber Mladic had ontslagen. De VRS-leiding had hiertegen geprotesteerd en voorzover bekend zijn de betrokken militairen nog steeds in functie. Nieuwe conflicten tussen de politieke en militaire leiding van de RS zijn te verwachten, wanneer Kasagic concrete maatregelen neemt om de VRS-top weer in het gareel te krijgen.

In dit verband is vermeldenswaard dat de kritiek op Karadzic uit west-Bosnische kringen enkele dagen geleden expliciet is onderschreven door de staf van het Eerste Korps van de VRS, dat verantwoordelijk is voor de verdediging van een deel van west-Bosnië. Deze kritiek onderstreept hoe breed de oppositie tegen de persoon van de president van de RS feitelijk is. Mogelijk zal de Servische president Milosevic, die reeds lange tijd in een machtsstrijd met Karadzic gewikkeld is, hiervan gebruik maken om diens positie verder te ondergraven.

Overigens heeft onlangs een ontmoeting plaatsgehad tussen beide presidenten over de te volgen koers in de vredesonderhandelingen over Bosnië-Herzegovina die later deze week in de VS zullen beginnen. Dit is opmerkelijk, omdat Milosevic kort tevoren naar verluidt had geweigerd Karadzic te ontmoeten. Overigens zijn er aanwijzingen dat de ontmoeting feitelijk een formaliteit was, omdat de te volgen strategie reeds in eerdere besprekingen tussen Milosevic en de Bosnisch-Servische parlementsvoorzitter Krajisnik bepaald was. Naar verluidt zal de Servische zijde in het vredesoverleg vooral proberen een bepaling in de vredesregeling op te laten nemen dat de Servische en de Moslim-Kroatische "entiteiten" in Bosnië-Herzegovina binnen een jaar een referendum kunnen houden over hun status in het land. Dat de Bosnische Serviërs dit nastreven, houdt verband met het feit dat zij blijven hopen zich op termijn te kunnen afscheiden van Bosnië-Herzegovina en aan te sluiten bij Servië. Andere belangrijke kwesties, die hiermee rechtstreeks verband houden, zijn de vorming van een territoriaal coherente Servische "entiteit" en de verbreding van de "Posavina-corridor", de enige verbinding tussen de "Servische" gebieden in oost- en west-Bosnië, tot 20km. Al deze eisen zullen naar verwachting op groot verzet stuiten van de kant van de Bosnische regering, die Servische afscheiding principieel verwerpt en reeds bij voorbaat twijfels heeft geuit over de bereidheid van de (Bosnische) Serviërs om in te stemmen met regelingen die het voortbestaan van Bosnië-Herzegovina zeker moeten stellen.

Kort na de ontmoeting met Milosevic heeft Krajisnik inderdaad andermaal onderstreept dat het streven van de Bosnische Serviërs gericht blijft op volledige afscheiding van Bosnië-Herzegovina. De

Amerikaanse bemiddelaar Holbrooke heeft erop gewezen dat deze doelstelling haaks staat op de akkoorden van Genève en New York, die de basis vormen voor de komende onderhandelingen. Holbrooke uitte zich zeer pessimistisch over de kansen op succes in de komende besprekingen zolang de Bosnische Serviërs vasthouden aan het recht op afscheiding. Overigens heeft de Bosnische regering onlangs eisen geformuleerd met betrekking tot het vredesproces, die voor de Serviërs onaanvaardbaar zijn. Over de toekomstige Grondwet en de gebiedsverdeling bestaan eveneens fundamentele tegenstellingen tussen de partijen. Tegen deze achtergrond moet de kans op een spoedige doorbraak in het vredesoverleg in de VS klein worden geacht.

Er is sprake van voortdurend nieuwe meningsverschillen tussen de Bosnische Moslims en Kroaten over de samenwerking in het kader van de onderlinge Federatie. De Bosnische president Izetbegovic heeft de Kroaten er onlangs nogmaals van beschuldigd de Federatie te ondermijnen met hun streven de invloed van de Moslims in de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina te reduceren. Zo stelde hij dat de Kroaten uitsluitend volksgenoten toelaten in de onlangs door Kroatische eenheden veroverde gebieden in west-Bosnië. Izetbegovic's plaatsvervanger Ganic heeft zich bij deze kritiek aangesloten door er op te wijzen dat de bestuursorganen van Herceg-Bosna, de "Kroatische republiek" in Bosnië-Herzegovina, in weerwil van diverse afspraken nog altijd niet zijn opgeheven en de vorming van gemengde kantons door de Kroaten wordt tegengewerkt. Zoals bekend lopen ook de meningen over de toekomstige positie van de stad Mostar sterk uiteen.

Onlangs is door Bosnische Moslims herdacht dat in de plaats Prozor (ten noordwesten van Mostar) drie jaar geleden duizenden Moslims zijn vermoord door (Bosnische) Kroaten. In dat kader werd er door de Bosnische media op gewezen dat de Moslims ondanks deze gebeurtenissen nog steeds voorstander zijn van de Federatie, maar dat deze door de Kroaten "elke dag wordt tegengewerkt". Een dergelijke herdenking is tekenend voor de moeizame verhouding tussen Moslims en Kroaten, die de onderlinge samenwerking zal blijven belasten.

De betrekkingen tussen Bosnische Kroaten en Moslims worden ook negatief beïnvloed door de opstelling van de Kroatische president Tudjman. Deze heeft tijdens een recente ontmoeting met Izetbegovic geweigerd de problematiek betreffende de Bosnisch-Kroatische Federatie te bespreken, omdat dit een kwestie zou zijn die alleen de Bosnische Kroaten en Moslims betreft, en omdat er zich geen Kroaten in de delegatie van Izetbegovic bevonden. In een interview heeft Tudjman in antwoord op de vraag of er over twintig jaar nog een Bosnië-Herzegovina zou zijn, gesteld weliswaar een zekere toekomst voor Bosnië-Herzegovina te zien, maar niet in de huidige vorm. Deze opstelling van Tudjman versterkt de vrees van de Bosnische Moslims dat hij het streven naar een Groot-Kroatische staat, met inbegrip van delen van Bosnië-Herzegovina niet opgeeft en de samenwerking met de Moslims zal blijven beperken tot de terreinen die in dat streven passen.

Kroatië

Volgens voorlopige uitslagen heeft de Kroatische regeringspartij HDZ bij de parlementsverkiezingen van het afgelopen weekeinde bijna 50% van de stemmen verkregen. Daarmee is het resultaat van de verkiezingen van 1991 (ruim 40%) enigszins verbeterd. Zoals reeds eerder gemeld, had Tudjman de

verkiezingen vervroegd om winst te behalen uit de militaire successen tegen de Serviërs van eerder dit jaar. Bovendien was de Kroatische kieswet enkele maanden geleden zodanig veranderd, dat een zege voor de HDZ nog waarschijnlijker werd. Zo was er een kiesdrempel ingesteld en konden Kroaten in het buitenland (met inbegrip van Bosnië-Herzegovina), die in meerderheid achter Tudjman staan, voor een relatief groot aantal zetels hun stem uitbrengen. Ondanks de overwinning zal de HDZ de resultaten van de verkiezingen als teleurstellend ervaren. Zij had gehoopt 2/3 van de zetels in het parlement te behalen. Daarmee zou zij zelfstandig de Kroatische Grondwet kunnen veranderen, hetgeen van belang zou kunnen zijn voor een eventuele aansluiting van de Bosnisch-Kroatische gebieden bij Kroatië zelf en de mogelijke benoeming van Tudjman tot president voor het leven. Hoewel een dergelijke meerderheid nog steeds niet geheel uitgesloten is, lijkt deze op grond van de voorlopige uitslagen minder waarschijnlijk.

De Kroatische oppositie, die al eerder had geprotesteerd tegen de veranderingen in de kieswet en over bevoordeling van de HDZ in de campagne, heeft melding gemaakt van onregelmatigheden bij de verkiezingen. Zo werd het etnische Serviërs op sommige plaatsen onmogelijk gemaakt om te stemmen voor de (weinige) voor Serviërs gereserveerde zetels. Er zijn door internationale waarnemers inderdaad enkele onregelmatigheden gemeld, maar er zijn geen aanwijzingen voor grootschalige verkiezingsfraude ten gunste van de HDZ.

Vertegenwoordigers van oost-Slavonië, het enige deel van Kroatië dat nog onder Servische controle staat, hebben geweigerd een eerder mondeling gesloten overeenkomst over de politieke toekomst van het gebied te ondertekenen. Daarin waren bepalingen opgenomen met betrekking tot een overgangsbestuur, de stationering van een internationale troepenmacht in het gebied en de vorming van een tijdelijk, gemengd politie-apparaat. Naar het zich momenteel laat aanzien, zal de kwestie oost-Slavonië eveneens worden opgebracht in het vredesoverleg over Bosnië-Herzegovina dat deze week in de VS zal worden gehouden.

Zoals bekend zijn de onderhandelingen over oost-Slavonië uiterst moeizaam geweest. De Serviërs wijzen het herstel van het Kroatische gezag over oost-Slavonië principieel af, maar staan onder druk van Milosevic c.s. om toch tegemoet te komen aan de Kroatische eisen op dat punt, omdat daardoor de opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië" dichterbij kan worden gebracht. Tegen die achtergrond hebben de Serviërs tijdens de onderhandelingen kennelijk uitsluitend geprobeerd tijd te winnen. De Kroaten hebben aangegeven te blijven vasthouden aan een spoedig herstel van hun gezag over oost-Slavonië, bij voorkeur langs politieke weg, maar indien noodzakelijk ook door militaire stappen. Zoals bekend had Tudjman toegezegd niet tot offensieve operaties tegen oost-Slavonië over te gaan zo lang de onderhandelingen voortduurden. Nu deze besprekingen zich weer in een impasse bevinden, moet er rekening mee worden gehouden dat Kroatië uitvoering zal geven aan een eerder dreigement, te weten dat een oplossing voor het probleem, desnoods met gebruik van militair geweld, moet zijn bereikt alvorens het mandaat van UNCRO op 30 november a.s. verloopt.

Lokale Servische functionarissen in oost-Slavonië hebben naar verluidt bedreigd leden van het Belgische UNCRO-bataljon in het gebied in gijzeling te zullen nemen, indien de Kroatische strijdkrach-

ten een aanval op het gebied zouden uitvoeren. Zij zouden echter assistentie bij de evacuatie van de Belgische militairen hebben aangeboden, indien dezen de Serviërs zouden waarschuwen voor een op handen zijnde Kroatische aanval. Deze melding is onbevestigd, maar het is niet uitgesloten dat de Serviërs, evenals eerder dit jaar in andere delen van het voormalige Joegoslavië het geval is geweest, inderdaad leden van UNCRO of andere VN-functionarissen in gijzeling nemen in geval van een Kroatische aanval op oost-Slavonië.

De Kroatische regering heeft gesteld veertien personen te hebben gearresteerd, die sinds 1991 zouden hebben gespioneerd voor de "Joegoslavische" inlichtingendienst en/of de strijdkrachten. Onder meer zou er een wapendepot zijn ontdekt in de plaats Knin, de voormalige hoofdstad van de "Servische Republiek" in Kroatië. Hoewel deze aankondiging werd gedaan aan de vooravond van de Kroatische parlementsverkiezingen en derhalve een poging van de Kroaten kan zijn om winst te halen uit benadrukking van het "Servische gevaar", is niet uitgesloten dat de melding op waarheid berust.

Servië/Montenegro

De "Joegoslavische" minister van Buitenlandse Zaken Milutinovic heeft gesteld dat zijn land geen nieuwe voorwaarden aanvaardt voor opheffing van de internationale sancties. Hij drong erop aan dat de internationale gemeenschap meer druk uitoefent op de andere partijen in het conflict om een vredesregeling mogelijk te maken. Volgens Milutinovic heeft "Joegoslavië" gedaan wat redelijkerwijs van het land verwacht kan worden om vrede te bereiken. Deze vrede is echter in de woorden van Milutinovic niet uitsluitend afhankelijk van "Joegoslavië". Zijn uitspraak onderstreept dat "Joegoslavië" tijdens de komende onderhandelingen over Bosnië-Herzegovina en mogelijk Kroatië vooral zal trachten de sancties opgeheven te krijgen, maar daartoe niet bereid is nog veel concessies te doen. Tot op heden is slechts sprake van opschorting van de sancties tegen "Joegoslavië" indien er een vredesakkoord over Bosnië-Herzegovina wordt getekend; volledige opheffing van die sancties zou slechts tot de mogelijkheden behoren indien deze overeenkomst ook daadwerkelijk geïmplementeerd wordt.

Macedonië

De Macedonische minister van Binnenlandse Zaken Frcovski heeft vorige week zijn ontslag ingediend. Hij stelde zich verantwoordelijk te achten voor de bomaanslag op de Macedonische president Gligorov eerder deze maand. Opmerkelijk is overigens dat deze aanslag volgens Frcovski is uitgevoerd door "een financieel-economische groep uit een buurland". Hij weigerde deze opmerking nader uit te werken. Zijn formulering lijkt er echter op te wijzen dat de aanslag verband houdt met het streven van Gligorov om de betrekkingen met Servië en Griekenland te verbeteren. Het is zeker niet uitgesloten dat de georganiseerde misdaad, die zich bezig houdt met smokkel en daardoor belang had bij het in stand houden van de blokkades aan de Macedonische noord- of zuidgrens, de opheffing van die blokkades heeft willen compliceren. Evenmin is uitgesloten dat Frcovski doelde op speculaties in de Macedonische pers dat de daders voor de aanslag op Gligorov moeten worden gezocht in kringen van de Bulgaarse georganiseerde misdaad. Tenslotte blijft de mogelijkheid open dat de aanslag is uitgevoerd door Macedonische nationalist, die ontevreden waren met het met Griekenland bereikte compromis.